

DET GODE OG VÆRDIGE
ÆLDRELIV
ISHØJ KOMMUNE

Indhold

Forløbets afsæt i Værdighedspolitikken, formål og fokus	Side 3
Proces omkring den indledende opdagelsesproces	Side 5
Resultater af den indledende opdagelsesproces	Side 6
Aktiviteter og processer undervejs	Side 7
Resultater af eksperimenterne	Side 8
Respons og feed-back	Side 12
Hvad kan der gøres mere af fremadrettet?	Side 13

FORLØBETS AFSÆT I VÆRDIGHEDSPOLITIKKEN

Konsulentvirksomheden Resonans har i samarbejde med designvirksomheden DesignCure faciliteret og understøttet kultur- og kompetenceudviklingsforløbet 'Det gode og værdige ældreliv' i Ishøj Kommune med afsæt i Værdighedspolitikken i 2. halvår 2016.

Ishøj Kommunes værdighedspolitik har skabt grobund for nytænkning på en række områder fx ifht. nye samspil ml. borgere, der har brug for hjælp, kommunalt ansatte og øvrige kræfter. Værdighedspolitikken har sat fokus på at nytænke rammerne for dagligdagen – herunder de fysiske rammer. Rammer, hvor fokus på retten til frihed og fællesskab er i centrum.

Ishøj Kommune har fokus på: *"At designe en fremtid, hvor afsættet er, at den enkelte har ret til at leve livet hele livet."* Dette afsæt er blevet aktivgjort og udlevet i praksis i gennem et forløb, hvor borgere, pårørende, frivillige, foreninger, medarbejdere og ledere på ældreområdet har arbejdet sammen om at skabe nye veje til værdighed gennem en række hverdageksperimenter.

Formålet med forløbet har været at skabe gode og værdige liv med udgangspunkt i borgenes input og behov og dermed realisere Værdighedspolitikken i form af

konkrete handlinger og initiativer i hverdagen på de to plejehjem, i træningsenheden, i hjemmeplejen og blandt medarbejderne på rådhusets 6. sal. Forløbet har været præget af en eksperimenterende tilgang, hvor de gode ideer er blevet afprøvet ud fra et fokus på det, der kan iværksættes nu og her ved at tænke stort og starte småt .

Samtidig har der været stor nysgerrighed og opmærksomhed på borgernes behov og perspektiver. Forløbet har været drevet af medarbejdere og ledere, hvilket har medført stor energi og engagement.

Fokus i forløbet har været på at finde og forstørre de hverdagsituationer og tiltag, hvor værdighed har foldet sig ud i praksis. Med respekt for praksis og for medarbejdernes gode arbejde i hverdagen har forløbet forsøgt at tage afsæt i det, som virker allerede og derfra udvikle praksis gennem innovative eksperimenter på udvalgte områder. De udvalgte områder blev identificeret i en indlende interview- og opdagelsesfase og på det igansættende stormøde.

VÆRDIGHEDSPOLITIKKEN'S CENTRALE BEGREBER

HVAD BETYDER
AKTIVITET?

NÆRVÆR

FRIHED

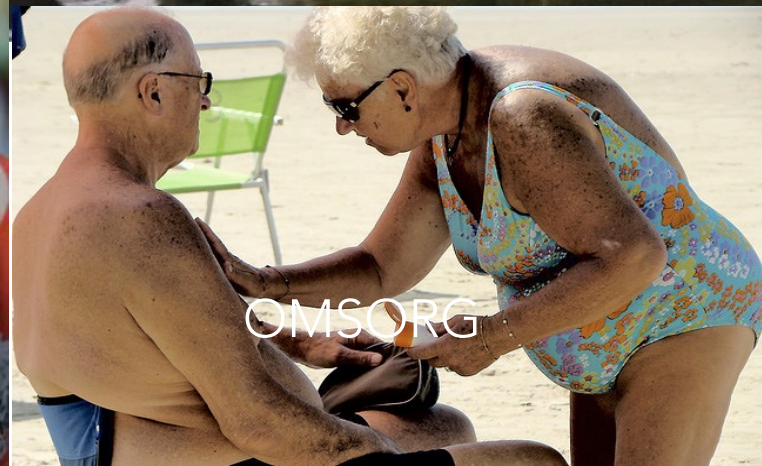
SELVBESTEMMELSE

VÆRDIGHED

FÆLLESSKAB

OMSORG

PROCES OMKRING DEN INDLEDENDE OPDAGELSE

Resonans og DesignCure gennemførte i august 2016 en opdagelsesproces i form af interviews, samtaler og observationer på de to plejehjem og i hjemmeplejen i Ishøj Kommune.

Der blev arbejdet med en borgercentreret tilgang med fokus på borgernes oplevelser af hverdagen. Derfor blev borgerne interviewet enkeltvist, og konsulenterne fra Resonans fulgte udvalgte medarbejdere i deres hverdagspraksis. Derudover blev ledere, medarbejdere, pårørende, frivillige og lokale kræfter fx fra Ældre Sagen og cafeerne interviewet.

De mange interviews og indsigter blev analyseret på tværs, og der blev arbejdet med at finde skjulte skatte, vandrehistorier og dilemmaer. Et eksempel på en skjult skat var, at der er mange muligheder i de små hverdagsaktiviteter, som opstår i nuet.

Det at gribe nuet kan eksempelvis være at sætte sig ned og sludre over en kop kaffe, hjælpes om blomstervandingen, synge en sang m.m.. Ofte beskriver medarbejderne aktiviteter som noget, der skal planlægges i detaljer, og som kræver mange deltagere, men hverdagsaktiviteter er

derimod små fælles handlinger, der kan opstå spontant og ikke behøver at tage lang tid.

Resonans fremlagde resultaterne af den indledende opdagelse for ledere, ressourcepersoner og udvalgte medarbejdere i form af styrker og faldgruber (se næste slide).

Med afsæt i Værdighedspolitikken og som resultat af opdagelsesfasen blev der arbejdet med fire temaer på stormødet og i det videre workshopforløb:

- De nære relationer
- Fællesskaber
- Tværgående samarbejde
- Det fysiske rum

Definitionen af disse temaer var dermed et resultat af den indledende opdagelsesfase, hvor en stor gruppe af borgere, medarbejdere og de lokale kræfter havde bidraget med deres input og perspektiver.

RESULTATER AF DEN INDLEDENDE OPDAGELSE

STYRKER

- En oplevelse af et rigtig behageligt arbejdsmiljø – venlig og professionel tone
- Stærke og langvarige kollegiale relationer
- Ansvarsfulde og selvledende medarbejdere
- Rigtig gode, fokuserede og strukturerede møder (fx tavle, gruppe, leder, morgenmøder)
- Stor fleksibilitet og nærvær selv i travle situationer
- Generelt er der stolthed omkring Ishøj-ånden og den åbne nytænkende kultur, hvor der er fokus på muligheder frem for regler.
- Stor åbenhed omkring at kunne prioritere sin tid og være fleksibel ift. borgernes behov

FALDGRUBER

- Vi oplever, at der kan opstå "hjemmeblindhed"
- Det virker ikke som om, der er tradition for et "ude-fra-ind" perspektiv – beboere og pårørende inviteres ikke tilstrækkeligt ind i idéfasen ift. aktiviteter mv.
- Der mangler initiativer til de udsatte og sårbare beboergrupper
- Hver enhed er fokuserede på at sikre driften, så der er stort potentiale i at arbejde mere på tværs
- Hverdagsrutinerne kan gøre det svært at være impulsiv og skabe plads til eftertanke
- Mange projekter er sat i gang, hverdagens drift gør det svært at holde fast i de gode projekttiltag

AKTIVITETER OG PROCESSER UNDERVEJS

Forløbet omkring det gode og værdige ældreliv har bestået af følgende hovedaktiviteter:

- **Indledende opdagelsesproces** i form af interviews, samtaler og observationer, hvor alle medarbejdere fik til opgave at interviewe en beboer/borger.
- **Stormøde** med ca. 300 deltagere (borgere, pårørende, frivillige, foreninger, medarbejdere ledere og politikere fra ældreområdet) som var med til igangsætte forløbets fokus på værdighed. På stormødet blev de deltagende medarbejdere, ledere, borgere, pårørende og frivillige også involveret i at drøfte centrale ord fra Værdighedspolitikken som værdighed, selvbestemmelse, frihed, rettighed, aktiviteter, nærvær, fællesskab og omsorg
- **Workshopforløb med 4 samlinger**, hvor alle 5 enheder på ældreområdet og 50 medarbejdere og ledere fra de forskellige enheder udviklede og afprøvede hverdags-eksperimenter med fokus på værdighed i hverdagen. Kompetencer til hverdagsinnovation er blevet trænet på workshops og i praksis.
- **LAB**, hvor en af de 4 workshop samlinger var organiseret som et LAB i form af et arbejdende laboratorium, hvor borgere, pårørende, frivillige og samarbejdspartnere var inviteret med ind til at ideudvikle og beskrive de mini-eksperimenter, som skulle afprøves i praksis.
- **Lederforløb**, hvor alle ledere og ressourcepersoner på ældreområdet har arbejdet med deres forandringsledelsesrolle over 4 samlinger.
- **Fysisk designspor**, hvor afdelingerne på plejehjemmet Torsbo og en afdeling på Kærbo har arbejdet med udviklingen af deres fysiske rammer.
- **Afslutningsworkshop**, hvor deltagere fra stormødet, borgere, pårørende og samarbejdspartnere blev inviteret ind til at få indsigt i resultaterne af forløbet.
- **Kommunikation** og videodokumentation via Facebook siden 'Det gode og værdige ældreliv'
- **Den eksperimenterende metode**, hvor de indsamlede indsigter fra den indledende opdagelsesfase, stormødet og workshopforløbet alle har bidraget til, at de konkrete mini-eksperimenter blev udviklet. De mange input er blevet kogt sammen til afgrænsede handlingsfokuserede eksperimenter. Mindsettet bag metoden er at tænke stort og starte småt - og lære og justere undervejs gennem små afprøvninger. Denne metode har været meget nyttig som udviklingsgreb i en driftshverdag, da udviklingskraften er blevet knyttet direkte til medarbejderne og borgernes hverdagsaktiviteter. Det har skabt motivation, engagement og handlingslyst blandt medarbejdere og borgere samtidig med, at det er nemmere at videreudvikle og fastholde de gode ideer.

RESULTATER AF EKSPERIMENTENTERNE

Resultater af eksperimenterne fra de 5 enheder:

Nye fællesskaber på Kærbo for at få borgerne ud af eget hjem bl.a. med kaffebord, billedkigning, strik, læsegruppe og sang i samarbejde med frivillige. **Værdi:** Medarbejderne har fokus på at fange de små øjeblikke med borgerne, og der er skabt flere tilbud på tværs af afdelingerne.

Frivillige i cafeen på Kærbo for at skabe mere tryghed, samtale og nærvær for borgerne, som bliver mere tålmodige i køen. **Værdi:** Flere tilfredse, glade, trygge borgere i cafeen. Større service uden brug af flere lønkroner.

Rum og venskaber på Kærbo for at skabe nærvær og samvær på tværs af etagerne. Konkret er der etableret et samtale busstoppested og en læsegruppe med lokal bibliotekar. **Værdi:** Livskvalitet, glæde i nuet, relationer ml. personaler og borgere og på tværs af etager og i mindre grupper, genkendelse ilivshistorier og tidligere interesser.

Nærvær og nærhed gennem Besøgsøer på Kærbo, for at skabe tættere relationer ml. medarbejdere og beboere via besøgsøer. **Værdi:** Faglig stolthed og tilfredshed i hverdagen hos både beboere og medarbejdere.

Gæstebesøg i Kærbos køkken til andre faggrupper fx sygeplejersker, for at sikre bedre af- og genbestilling af maden før og efter indlæggelse/udskrivning. **Værdi:** Ressourcebesparelser og mindre spild. Professionel stolthed og øget arbejdsglæde.

Fra kommunal genoptræning til Fitness Ishøj for at sikre, at borgerne fortsætter deres træning i Fitness Ishøj efter at have startet træningen op i træningscenteret. Således at borgernes livskvalitet kan styrkes gennem og fastholdelse af deres træning. Indsatsen har været fokuseret på de 10% af målgruppen, som ofte vender tilbage til træningscenteret. Fokus har været på, at borgerne er trygge ved terapeuterne i kommunens træningscenter, og at nogle af borgerne har behov for at blive fulgt til Fitness Ishøj første gang og præsenteret for instruktørerne og faciliteterne for at kunne overvinde barriere ved at komme i et fitnesscenter. **Værdi:** Fast implementeret samarbejde med Fitness Ishøj og flere borgere, der fastholder træningen. Sundhedsfremmende forebyggelse af livsstilssygdomme og behov for ydelser.

"Borgerne bevarer den livskvalitet, der følger med at være fysisk rørig og være i et fællesskab med andre. Indtil videre har 5-6 borgere meldt sig ind og træner 1-3 gange om 8 ugen. Samtidig skabes der øget arbejdsglæde for terapeuterne, fordi vores arbejdsindsats ikke er forgæves."

RESULTATER AF EKSPERIMENTERNE

Styrket tværfagligt samarbejde på 6. sal, for at sikre en helhedstilgang for borgeren. **Værdi:** Bedre tværfaglighed, tidligere indsat ifht. behov hos borgeren og helhedsblik.

Åbent hus i hjemmeplejen for at skabe et sted om aftenen, hvor borgere kan møde andre mennesker og føler sig trygge, og hvor de kan få den støttende hånd og hjælp til transport. **Værdi:** Tryghed, omsorg og fællesskaber for borgerne, der ønsker et tilbud om aftenen.

De fysiske rammer på Torsbo for at skabe mindre uro, mindre grupper, nye sociale fællesskaber, spise fællesskaber, stille hygekroge og mere nærvær. **Værdi:** Flere aktiviteter og mere frihed til at folde livet ud uden for spisesalen alt efter personlige ressourcer og behov. Der er blevet skabt øget deltagelse fra beboerne i forbindelse med anretning af mad og ansvar for det sociale samvær gennem samtaler og 'værtinderolle' fx ifht. at servere kaffe på afdeling A. På afdeling B er der blevet etableret flere muligheder for at være alene og trække sig til hygekrog for at hvile sig, lave stille aktiviteter og have samvær med pårørende. Endelig har Torsbo generelt arbejdet med den fysiske indretning ifht. at gøre stedet mere hjemmeligt og hyggeligt – og mindre institutionsindrettet.

Medarbejdere og lederes observationer fra Torsbo:

"Vi så, at en af borgerne begyndte at lave og servere kaffe fra egen bolig i egne kopper. Hun var stolt af at kunne agere værtinde igen med egne kopper – som ikke er institutionsprægede."

"Der er en borger, som deltager i frokosten, som også har en demenssygdom, som ikke har været kognitivt forstyrret i forhold til at "spise efter forskrifterne". Han er adfærdsmæssigt forandret, således at han er mere rolig og ikke så vred, siden dette mini-eksperiment er sat i værk og har udviklet sig."

"For de borgerne med demens, som har andre behov for ro, har det gjort, at medarbejderne har mulighed for at søge ud i afgrænset miljø for at imødekomme den enkelte borgers behov for ro eller hyggeaktivitet i mindre grupper. Dette har givet mere opmærksomhed omkring individuelle behov hos borgerne."

RESULTATER AF EKSPERIMENTERNE

Designer Suzette Duus Hansen fra DesignCure har været tilknyttet forløbet som ekspert og inspirator omkring fornyelsen af de fysiske rammer på plejehjem og daghjem.

Suzette har bidraget med følgende beskrivelse af eksperimenterne og anbefalinger på side 14 efter samarbejde med Torsbo, Kærbo og DagHjem for demente borgere.

Resultat:

- Processen har givet medarbejderne forståelse for, hvordan de fysiske rammer kan bruges bevidst i den daglige pleje af bl.a. urolige og rastløse beboere og beboere med demens.

Værdi:

- Fokus på borgerens behov lige her og nu og guidning til rette fysiske rum
- Grundlaget er lagt for at implementere meningsfuld beskæftigelse i borger-tilpassede fysiske rammer.
- Øget tryghed for den enkelte

- Mulighed for at skærme vha. definerede og mindre rum.
- Mulighed for at pårørende sammen med beboere kan finde et fysisk sted, hvor de kan være privat og alligevel tæt på medarbejdernes hjælp og ekspertise
- Mulighed for samvær i mindre grupper

Resultat:

- Engagement og drivkraft i nuværende og kommende eksperimenter med de fysiske rammer omkring "at skabe tilpassede rammer for beboerne og deres pårørende".
- Nye medarbejder initiativer med nye tiltag til at skabe definerede oplevelsesrum for beboere.
- På ideplan er der på Torsbo planer om en "grøn niche" med planter og evt. en fugl samt en niche for "møde i mindre interesse grupper". En niche med rejsebøger og elementer/ting med historie.

RESULTATER AF EKSPERIMENTERNE

Værdi:

- Fokus på borgerens behov lige her og nu og guidning til rette fysiske rum
- Grundlaget er lagt for at implementere meningsfuld beskæftigelse og aktivitet med disse planer for de fysiske rammer.

Resultat:

- Samarbejde omkring nye tiltag og respekt for de tiltag, der bliver igangsat.
- Man har nu en fælles forståelse for, hvorfor der bliver rokeret rundt som, der gør og føler derfor heller ikke incitament til at rokere tilbage til gamle rammer/gøre, som man plejer.
- Der bliver talt om tingene og medarbejderne og borgernes engagement er styrket gennem den generelle involvering omkring det gode og værdige ældre liv.

Værdi:

- Større arbejdsglæde og respekt kollegaer imellem.
- Mere individuelle hensyn til den enkelte borgers behov, lige her og nu.

RESPONS OG FEED-BACK

Responen på forløbet har været:

- Der har været positiv energi hos både borgere og medarbejdere
- Der er for alvor blevet taget udgangspunkt i borgernes udsagn og hverdag
- Det har skabt et fælles sprog at tage udgangspunkt i et fokus på at skabe gode og værdige ældreliv – dette kan alle deltage i, både borgere, medarbejdere, pårørende og lokale mfl.
- Der har været opbakning til at arbejde med at gøre det let at sætte nye handlinger i søen gennem hverdageksperimenter
- Det har skabt stolthed hos medarbejderne at være direkte involveret i udviklingen af nye tiltag
- Det har givet mening at sætte fokus på værdighed som begreb og arbejde med dette konkret i det daglige arbejde
- Ledere og medarbejdere har oplevet det som positivt at arbejde direkte sammen om deres valgte udfordringer
- Det har været positivt at arbejde sammen på tværs af enhederne og udveksle erfaringer og ideer
- En øjenåbner omkring, at enhederne er afhængige af hinanden og behovet for tværgående samarbejde
- Det har skabt endnu mere fokus på de styrker, der ligger i at udvikle og nyskabe i samarbejde med lokale kræfter, frivillige mfl.
- Facebook siden har fungeret som et godt sted at dele historier og erfaringer

“Det har været inspirerende at arbejde metodemæssigt med miniekspirimeter og innovation. Vi vil fortsætte med metoden, fordi den fungerer i en travl hverdag. Vi vil arbejde videre med at spørge borgerne, hvad de har behov for. Hele ideen til dette eksperiment kommer fra det første borgermøde vedr. Værdighedspolitikken.”

HVAD KAN DER GØRES MERE AF FREMADRETTET?

Fremadrettet er det vigtigt at holde fokus på:

- Holde momentum og sikre at der bliver fulgt op på de eksperimenter og nye handlinger, som er blevet afprøvet i praksis
- Sikre ledelses- og udviklingskraften fremadrettet ved at en mindre gruppe på arbejdspladsen går foran og faciliterer den nye tilgang.
- Fastholde gejsten omkring værdighed, og at værdighed tænkes sammen med faglighed
- Dele historier på tværs af organisationen og skabe synlighed og sparring i mellemliderforum, arbejdsgrupper m.m.
- Fortsat kobling af værdighed til kompetenceplanlægningen og den interne kommunikationsindsats.
- Fortsætte med at omsætte værdighed i dialogen til adfærd og i afgørelser m.m.
- Mobilisering af flere medarbejdere og fastholdelse af de gode samarbejdsrelationer med lokale kræfter og andre samarbejdspartnere.
- Fastholde fokus på borgernes perspektiver bl.a. gennem interviews og samtaler med borgerne.
- Fortsætte med at inddrage medarbejderne og borgerne aktivt i planlægningen af nye eksperimenter.

HVAD KAN DER GØRES MERE AF FREMADRETTET?

Fremtidige behov ifølge DesignCure på Torsbo, Kærbo og Daghjem for demente borgere

- Opdeling af store fællesrum i mindre rum
- Rum med klart definerede funktioner/synlighed/overskuelighed og genkendelse, så det er let aflæseligt, hvad den enkelte kan foretage sig i "dette rum" fx. musik, middagssøvn, spise, samvær i mindre gruppe, alene-tid, almindelige daglige gøremål som at passe og vande planter, tage fat i sin hobby, lave en kop kaffe, stryge sin skjorte, læse dagens avis, motion m.m.
- Større variation og sanselighed i valg af materialer og farver/farvesætning med farve og lyshedskontraster
- Mere sanseligt og hjemligt tilbehør. Tilbehør med fokus på historie, genkendelse og stemning i de valgte ting
- Mere "grønt" inde både på Torsbo og Kærbo
- Mere "grønt" ude, specielt på Torsbo afdeling A
- Mere stemningsskabende og funktionel belysning
- Plads til leg og træning
- Flere dyr
- Noget for børn og pårørende
- Mere fokus på at der også skal være rammer og aktiviteter for de mandlige beboere
- Intuitiv wayfinding i stedet for almindelig skiltning.

Forsigtighed i sprogbrug på henvisningsskilte, som ord fx. "vagtstue og afdeling" og lignende institutionelle ord.

- Overvejelser omkring hvad der placeres af information/opslag i beboernes omgivelser.
- Større medinddragelse af beboere i "almindelige daglige gøremål"
- Større bevågenhed på og fælles politik omkring lydgener, specielt i forhold til brug af opvaskemaskiner i åbne køkkener, maskiner til vask af gulve og lignende.
- Større bevågenhed på at beboere får daglig lys og luft.

resonans